U. B. BERGEN
1611.45
Ms. 1568 I 4 -10

26. oktober 1942.

Trafalgar.

Admiral Riiser-Larsen holdt fredag aften følgende tale: "I går ble Trafalgardagen minnet i England. Slaget ved Trafalgar var den 21. oktober 1805. Som eldste tilstedeværende offiser ved en tilstelning i den anledning sa jeg: Nelson er England, men Trafalgar tilhører hele verden. Ordet Trafalgar er blitt hele verdens eie, norske båter har båret dets navn. Jeg vil ikke snakke om det Trafalgar som hører fortiden til, men overføre det til den situasjon vi er i i dag. Jeg har i flere kringkastingstaler til det norske folk sitert de berømte ord om Napoleon: "Med seire fra Moskva til Cartagena, han dør dog ensom på St. Helena." Seiren ved Trafalgar betød et vendepunkt den gangen og reddet England og Europa fra den store fare som truet. Ordet tender håp og lys i den tunge skjebne Europas okkuperte folk lever i. Vi skal i dag innfri de samme løfter, men det haster. Jo hurtigere vi kan få slutt på krigen, desto hurtigere får vi slutt på mordene og terroen i de okkuperte land. Vi hører stønnene fra fengslene. Nelson krevde den gang at hver engelskmann skulle gjøre sin plikt, i dag symboliseres ordet Trafalgar med at hele menneskeheten må gjøre sin plikt. -

Gode nordmenn har ikke i dag sine apparater. Jeg henvender meg derfor i dag til de quislinger som sitter og hører. Jeg ber dem huske ordet Trafalgar. Forleden dag hørte jeg en nasiprest i radioen. Jeg så uhyret under prestekjolen der han ba for dem som forherliger mord og terror, tenk på Trondheim! Å si at Quislings prester er satans tjenere, ville være en fornærmelse mot selve satan. De står nå foran sitt Trafalgar. Vi sang en gang "Deilig er jorden", men hva har nasismen skapt? Et helvete på jorden. En gang i tiden tok en hundeeier livet av sin hund på en human måte når han ikke ville den skulle komme i fremmedes hender, men det var den gangen djevelen rådde alene i verden. I dag under jødeforfølgelsene i Frankrike, kaster mødre sine barn ut av vinduene for at de ikke skal falle i hendene på bødlene. Slik er vår jord blitt under det nasistiske styret. Det er dette de quislingske prestene ber for. Tenk dere om! Mødre som dreper sine barn! Prest! når du førstkommende søndag står foran alteret vil du i alterbildet se sorg i hans øyne. Han holdt sine hender over de små. På den dagen som så nærmer seg med raske skritt, husker vi dette. Hør quislingprest: føler du noen som kaller på deg? Ingen kaller på deg. Ikke engang djevelen vil ha din sjel, ingen vil be for den. Din sjel skal fare viljeløst omkring, judas. Ve deg. Husk Trafalgar!"

General Smutz talte Trafalgardagen til det engelske under- og overhus. "Vi har hatt mange tilbakeslag", sa han, "men hjørnesteinene i ~~xxxxxx~~ imperiet har klart brasene mot Tysklands fryktelige angrep mot menneskenes rett og frihet." Han takket det russiske folk for dets innsats. Det har hittil båret de tyngste ofre i denne krigen. De tre første årene har vi vært på defensiven, men nå har vi omhyggelig forberedt oss, og vi har ikke lullet oss inn i en falsk trygghetsfølelse. Vi står foran avgjørende begivenheter uten at jeg her nærmere kan presisere noe. Det faller av seg selv, sa general Smutz.

Nyhetene 19/10 - 23/10-42.

Østfronten:

Tyskerne har i denne uken ikke hatt noen framgang i eller ved Stalingrad. "Times" korrespondent i Moskva skrev torsdag at de tyske operasjonene de siste tre dagene bare har innbrakt dem ennå flere falne. De veldige tyske stormløpene som tok til i begynnelsen av uken, er totalt mislykket. Derimot har russiske soldater gjenerobret en rekke bygninger. Det tyske kommunikeet fredag sa bare at nye russiske angrep er slått tilbake! De tyske versjonene om inntakelsen av fabrikken "Røde barrikade" viser usikkerheten i de tyske kommunikeene og den tyske propaganda. Tyskerne fører stadig fram forsterkninger i forsøk på å ta byen før vinteren, og en kan ennå vente hårde kamper. Årets første snø er imidlertid falt ved Stalingrad. Alle veiene er hengemyrer. N.v. for byen øver Timosjenkos arme større og større press mot tyskerne mellom Volga og Don. Et viktig høydedrag er tatt, og russerne er trengt gjennom tyskernes linjer og besatt to løpegravslinjer.

I de to slagområdene i Kaukasus har tyskerne praktisk talt stått stille de siste 2 månedene. Den kilen som ble drevet inn i russernes linjer ved Moistock for en tid tilbake, er rettet ut igjen. De tyske troppene virker temmelig utslitte. Følgende tall ble fredag offentliggjort om de tyske tapene: ved Stalingrad 150.000 falne, ved Moistock 37.000 og i Vestkaukasus 45.000. Dette gir tilsammen bare i disse frontavsnittene 1/4 mill. mann. En må minst rekne med like mange sårede og savnede. På 2 måneder kommer en da opp i 1/2 mill. mann. Tyskerne kan i denne tiden ikke peke på terrengvinninger eller prestisjeseire. Ved Noverisisk har russiske marinesoldater landet bak de tyske linjene og voldt tyskerne store tap. S.ø. for denne byen har russiske troppr trukket seg tilbake fra et par bebodde strøk. På 4 dager har tyskerne her tapt 4.000 mann. Fredag ble meldt at s.ø. for Noverisisk er ryske sambandslinjer avskåret. I Svartehavet er 3 tyske hjelpekryssere og 1 forsyningsskip på tilsammen 13.000 tonn senket.

Fra Voronesj og midtfronten blir meldt om artelleridueller. De russiske friskarene har foretatt heldige operasjoner. Ved Smolensk har de f.eks. avsporet 11 tog. 1 russisk undervannsbåt er nettopp vendt tilbake til sin basis etter å ha senket 5 tyske skip på tilsammen 36.000 tonn i Østersjøen.

Presidenten for Sovjetsamveldets høyeste råd, Kalinin, opoga fredag at kvaliteten av de russiske kanonene er god. Det blir i dag fremstillet flere enn de som går tapt. Det kan derfor bli lagt opp reserver. Tilførselen av ammunisjon er tilstrekkelig. Meldinger fra Russland mandag gikk ut på at tungmaskinindustrien i siste kvartal har steget i kapasitet med 24%.

Vestfronten:

Bremen, Hanover, Wilhelmshafen og andre tyske byer ble bombet i dagslys tirsdag av Moskito bombefly, som alle vendte tilbake i god behold. I dagslys onsdag rettet de nye enmanns Mustang jagerfly et angrep på Tyskland. Det var en runtur på ca. 900 km. over tysk område. Disse flyene er amerikansk bygd og har samme maskingeverer som de flygende festningene. Når flyene går lavt, kan de praktisk talt ikke høres før de er over målene. En norsk jagerskadron var torsdag med og bombet jernbanemål i Frankrike. Alle de norske

flyene kom tilbake. En britisk jager gikk tapt. I dagslys fredag ble n.v. Tyskland og Rhurområdet angrepet av det britiske flyvåpenet. Ikke noe fly gikk tapt. - Tyske fly var mandag et for et og bombet 8 forskjellige landsbyer og byer. Maskingeværene ble også brukt i gatene. Butikksentra fikk en del skade. 1 sykehus og 1 kirke ble truffet. Det var en del døde. 3 fly ble skutt ned.

Det engelske flytoktet mot Creusotverkene dypt inne i fiendens linjer danner et vendepunkt for bombing i dagslys. Angrepene var nøye forberedt og ble gjennomført med presisjon. Bare 1 fly gikk tapt, dvs. 1 %. Tyskerne hadde bestilt en rekke lokomotiver fra disse verkene. Hitler har i rustningsprogramet satt helt oversett jernbanene og bare bygd veier. Derfor er det tyske jernbanenettet allerede nå overlesset, ikke minst p.g.a. de engelske bombetoktene. Tysk jernbanefagskrift opplyser at tyske vogner som er beregnet på 10 tonn, nå må lastes med 15 tonn, vogner på 5 tonn med 8 tonn osv. Alle slags kjøretøyer blir nå tatt i bruk, jamvel hånddrjerrer.

Det er kommet melding fra Frankrike om at tyskerne der bygger en ny forsvarslinje etter det såkalte pinnsvinsystemet. Hver befestning utgjør et hele og er uavhengig av de andre. Liknende meldinger kommer også fra Holland.

Laval er nå tatt til med oppotellingen av de franske arbeiderne i alderen 18 - 50 år som skal til Tyskland. De blir nå registrert. Laval talte tirsdag aften i kringkastingen for å prøve å få de franske arbeiderne til å oppgi motstanden mot Tyskalnd. Både gjennom presse og radio blir frankkmennene til stadighet oppfordret om å reise til Tyskland. De blir truet med at dersom de ikke godvillig møter opp, blir de arrestert og deportert til Tyskalnd, men ikke noe skremmer de franske arbeiderne. Lavals trusler gjør motstanden ennå mer bitter. Laval vil bli stilt for internasjonal domstol etter krigen. Tyskerne prøver å narre franske kvinner til Tyskland, idet de inviterer franske hustruer til å besøke sine menn i de tyske fangeleirene. I det okkuperte Frankrike ble 28 franske patrioter, derav 14 kvinner, onsdag dømt til meget strengt tukthus i 5 år. Samtidig øker tyskernes krav om mer mat fra Frankrike. Tusenvis av tonn av den franske høsten er ellerede sendt.

Avisen "Fri Nederland" som kommer ut i London, skrev fredag at hollandske arbeidere blir grepet jamvel på vei til arbeidet og deportert til Tyskland. - 15 nederlandske gisler ble torsdag skutt som represalier for forskjellig sabotasje som er gjort. - 7 henrettelser til ble foretatt i Tsjekkoslovakia mandag.

En stor konvoi er nettopp kommet til England, melder det britiske luftfartsdepartementet. Den var skygget i mange dager av undervannsbåter, men ikke et skip gikk atpt. Dette skyldes hovedsakelig den glimrende flybeskyttelsen. Det ble gjort mange angrep på ubåtene. Flere av dem ble ødelagte, og andre ble sterkt skadet.

Midtøsten:

Store styrker britiske bombefly angrep natt til fredag Genua i Italia i klart måneskinn. Det ble tent mange store branner, og det ble gjort store ødelaggelser. Fredagens italienske kommunike innrømmer at det var et storangrep og at flyene kom i store bølger. Det ble kastet atskillige spreng- og brannbomber. Alle de angripende flyene vendte tilbake i god behold til sine baser i England. Det var en flygetur på over 2.400 km., til dels over fiendtlig territorium. Genua er en viktig forsyningsby og utskip-

ningshavn for Afrika. Byen har dessuten store skipsverfter og våpenfabrikker. Tunge britiske bombefly har dessuten angrepet flyplassen Malene på Krera og gjort stor skade.

Angrepene på Malta tok sist søndag en ny vending, og torsdag var flyvirksomheten over øya beskjeden. Skaden som er gjort er forsvinnende. Biskopen av Gibraltar er nylig vendt tilbake fra Malta. Han uttalte at øya er forberedt på en eventuell invasjon enten den skulle komme fra luften eller sjøen. Små mislykte forsøk fra sjøen er allerede gjort. Statsminister Churchill har nylig besøkt Malta! Gibraltar hadde flyalarm igjen fredag. Også denne gangen slapp de italienske flyene bombene på spansk område.

I Egypt er den allierte flyvirksomheten øket betraktelig. Tyske flyplasser og transporter i Vestørkenen er bombet. Amerikanske bombefly har rettet et kraftig angrep mot Tobruk uten selv å lide tap. Lette og middelstore bombefly har bombet aksens forsyninger over hele fronten. Til lands i Egypt blir meldt om patruljevirksomhet og artelleriduelller. Den verste sandstormen som noensinne har rast i ørkenen er nå skutt. Den sluttet med en veritabel haglskur.

Det fjerne Østen:

På New Guinea fortsetter den australske framrykningen mot den viktige japanske basisen Kokoda, som de nå bare står 16 km. fra. Japanerne gjør nå kraftig motstand. Japanske motangrep er slått tilbake. Til lands ellers samler japanerne seg om et angrep på flyplassen på Guadalcanar som er besatt av amerikanerne. Et japansk angrep mot amerikanernes venstre flanke er avvist. Overalt i Stillehavet er allierte fly i virksomhet. Mange japanske skip er senket, bl.a er flere kryssere truffet.

Offisielt blir det meldt at australske tropper er aktive i Kina. General Wavel er kommet tilbake fra en inspeksjonsreise til fronten i Burma. Også general Auchinleck er nå i Dehli.

Fergen "Deutschland" som går i rute mellom Tysland og Sverige, ble torpedert mandag. Det var ca. 1.000 tyske soldater ombord som skulle vende tilbake til Norge. Mange omkom. Senere blir meldt at all fergeforbindelse mellom Tyskland og Sverige er avbrutt etter denne torpederingen. Svenskene har minlagt ennå mer av kysten sin. Det er også gitt skjerpede bestemmelser om mørkleggingen i kyststrøkene.

Ny handelsavtale mellom Sverige og Tyskland skal etter forlydende komme i stand neste måned. Sverige har ikke oppfylt den gamle, bl.a. står det ulevert 130.000 stålplater, og Tyskland har heller ikke oppfylt sine avtaler.

Britisk patruljefly senket 1 forsyningsskip utenfor Norskekysten onsdag.

Over Sverige blir det nå meldt at det er større kontroll med skipsfarten i Stavangerdistriktet. En får således ikke frafikere Hafsfjorden om natten.

For en tid siden holdt Østfold på å lide samme skjebne som Trøndelag. Det var massearrestasjoner i Askim, og i begynnelsen av oktober eksploderte en dokk i Moss, antakelig en ulykke, men tyskerne ble overnervøse. Massearrestasjoner tok til også her, men heldigvis seiret fornuften i siste øyeblikk så unntakelsestilstand ble unngått.

Nyhetene lørdag og søndag aften.

Fra Kairo blirv det meldt lørdag at den britiske 8.arme har tatt til med en ny offensiv i Afrika, understøttet av kraftige flyangrep. Offensiven er også understøttet av kraftige flåte-mombardements av aksens baser, særlig Mersa Matruk. Fra Alexandria blir meldt at den britiske flåten ble angrepet av fiendtlige fly, men det ble ikke gjort noen skade på skipene undtatt et som ble lettere skadet. Kommunikeet fra den amerikanske armes hovedkvarter i midt-østen forteller at amerikanske jagerfly også har bombet aksens stillinger og utsatt fienden for kraftig maskingjevverild fra flyene. De siste 14 dagene har allierte fly til stadighet bombet aksen både til lands og til sjøss samtidig som jagerfly har feiet over slagområdet og britiske undervannsbåter har tilføyd aksen store tap i skip. En amerikansk radiokronikør opplyser at i det slaget som nå har tatt til, kommer landarmeen til å spille sin store rolle med å bryte gjen-nom aksens minefelter og sterke befestninger. Den nåværende front går rett sørover fra El Alamein. Søndag blir meldt at framskutte britiske avdelinger har trengt gjennom fiendens hovedstillinger på enkelte punkter. Tyske motangrep er mislykket. Kampene fortsetter. De allierte flystyrkene har i de siste 24 timene angrepet med største voldsomhet. Under dekke av jagerfly, kaster bombeflyene bomber fra lav høyde. I luften gjør tyskerne liten motstand. Da den 8.arme tok til med sin offensiv, vendte de allierte flystyrkene sin oppmerksomhet bort fra flyplassene og slo løs på fiendens tropper og forsyninger. Britiske soldater veltet inn i de åpne gapene. Bak fronten kunne en se tyske panservogner som kom til unnsetning. I Middelhavet har britiske under-vannsbåter helt sikkert senket 5 italienske forsyningsskip og sann-synligvis 1 destroyer og 1 vepnet hjelpekrysser og skadet 5 andre for-syningsskip. I oktober er 24 fiendtlige forsyningsskip truffet i Middelhavet. En har sett at 14 sank. Allierte fly kommer hver eneste dag til vest-Afrika, der de blir satt sammen på en flyplass som er tyddet i jungelen. Herfra flyr de direkte til Kairo. De er utstyrt med ekstra bensintanker.

Samtidig som den britiske ørkenarme gikk til angrep tidlig lørdag morgen angrep svære styrker britiske bombefly fra England nord-Italia for annen natt på rad. Genua var hovedmålet. Været var ikke så godt som forrige natt, men trass i skydekket fant flyene fram og kastet sin store bombelast. Samtidig ble de italienske byene Torino og Savona kraftig angrepet. 3 fly savnes etter denne natts operasjoner. Torino er Italias viktigste fabrikkby. Italienske kommunikeet innrømmet også lørdag at det er gjort store skader. Særlig i Savona. Etter det første angrepet på Genua raste brannene hele fredag. 2 tonns bomber haglett over byen, oljetanker sprang i luften og det ble observert 18 store branner. Havneområdet var et eneste helvete i hele sin utstrekning. Lørdag i dagslys angrep Lancasterbombefly på ny nord-Italia etter kl.17. Milano var hovedmålet. Det er den lengste turaen fly i England har gjort. Likevel savnes bare 3 fly. P.g.a. skydekket bombet flyene fra lav høyde. 1 fly var bare 17 meter over hustakene. En så en totonns bombe eksplodere midt i en fabrikk. Mange branner ble observert. Få timer etter klarsignal var gått, var britiske fly igjen over Milano og andre mål i nord-Italia. 5 fly savnes. Søndag for 2 år siden var italienske fly for første gang med over Storbritannia. Det utløste begeistring i Italia, ifølge Berlin.